

huyển từ cơ chế hành chính bao cấp sang cơ chế kinh tế thị trường có sự quản lý của Nhà nước; thực tiễn hơn 4 năm qua cho thấy không thể thiếu vai trò điều khiển vĩ mô của nhà nước. Trong lĩnh vực giá cả nếu để giá cả hình thành một cách tự phát theo sự điều khiển của quan hệ cung cầu sẽ dẫn đến những cơn sốt: giá lúc tăng lúc giảm không hợp lý ảnh hưởng đến tăng trưởng kinh tế. Để giá cả bình ổn đòi hỏi phải có sự can thiệp của nhà nước nhưng sự can thiệp này không phải là sự ấn định chủ quan áp đặt buộc thị trường chấp nhận mà là được thông qua các chính sách kinh tế vĩ mô như tái chính, tiền tệ, cân đối cung cầu, điều hòa thị trường.

Quý bình ổn giá (BOG) được hình thành chính là nhằm tạo ra một nguồn lực, một trong nhiều giải pháp để giúp nhà nước chủ động chi phối cung cầu, điều hòa thị trường, bình ổn giá cả hàng hóa. Đối với những nước có nền kinh tế phát triển họ thường trích một phần tài chính từ ngân sách quốc gia để hình thành Quý (quỹ bình ổn giá hoặc là quỹ bảo trợ sản xuất...). Ở nước ta, quỹ BOG được hình thành từ nguồn thu phụ chênh lệch giá, lợi nhuận siêu ngành của hàng hóa xuất khẩu khi giá vốn trong nước thấp hơn giá xuất khẩu; của hàng hóa nhập khẩu khi giá nhập khẩu hạ thấp hơn giá bán đã hình thành phù hợp với mặt bằng giá chung ở trong nước và của hàng hóa sản xuất tiêu thụ trong nước đối với những xí nghiệp cùng sản xuất tiêu thụ một loại hàng hóa nhưng có điều kiện thuận lợi hơn những xí nghiệp khác. Từ khi thành lập Quý (12.4.1993) đến nay, chính phủ mới đang cho phép thu phụ thu chênh lệch giá của một số loại hàng hóa như xăng dầu, sắt thép nhập khẩu. Cũng không ít ý kiến thắc mắc: Tại sao chủ trương thì nói thu phụ thu chênh lệch giá nhưng thực tế lại quy định: Tỷ lệ phụ thu được tính bằng % trên giá nhập khẩu thực tế có tính chi phí vận tải (F), phí bảo hiểm (I) được quy đổi ra đồng VN (giá CIF) về đến cửa khẩu trong nước. Phải chăng đây là một khoản thu trên giá và cộng thêm vào giá làm cho giá cả hàng hóa bị đội lên. Vậy thì cái gốc của vấn đề này thế nào?

Để tính ra tỷ lệ phụ thu, trước hết phải tìm ra được tổng mức chênh lệch giá theo phương pháp lấy giá bán trong nước trừ đi giá vốn; được tổng mức chênh lệch thì áp dụng mức phụ thu tối đa không quá 70%. Từ mức phụ thu quy ngược lại cho giá nhập khẩu để tìm ra tỷ lệ phụ thu tính trên giá nhằm đáp ứng yêu cầu thuận lợi trong thực hiện cho các cơ quan thu phụ thu và cơ quan phải nộp phụ thu chênh lệch giá. Với cách tính toán như vậy cho ta thấy

trước hết phụ thu chênh lệch giá không phải là một khoản thuế cố định mà nó là một khoản thu rất linh hoạt, loại hàng nào lúc nào có chênh lệch giá mới thu, không có không thu, có nhiều thu nhiều có ít thu ít và khoản chênh lệch giá này đã có sẵn trong mức giá đang hình thành trên thị trường được người mua và người bán chấp nhận.

Sau khi đã có nguồn lực, vừa qua, chính phủ đã cho phép sử dụng Quỹ BOG để chi hỗ trợ một phần lãi suất ngân hàng cho việc mua lúa dự trữ xuất khẩu ngăn ngừa giá lúa xuống thấp không lợi cho nông dân; chi hỗ trợ lãi suất ngân hàng cho việc dự trữ thời vụ phân ure, phân lân, nhằm đến vụ đông xuân nông dân cần thì có lực lượng bán ra giúp nông dân khỏi bị mua giá cao không hợp lý quá quan hệ định hướng 1 ure tương đương 2 lúa mà nông

can thiệp gián tiếp của nhà nước (thông qua hình thức tín dụng) để tác động đến bình ổn giá cả. Nhiều ý kiến cho rằng thế thì sự hỗ trợ ấy đâu c đến tay nông dân?

Hỗ trợ này sẽ giúp cho ngành kinh doanh nông sản mua nhanh, mua nhiều nông sản vào ngay sau vụ thu hoạch nhằm chống giá nông sản xuống thấp. Đồng thời giúp các nhà xuất khẩu nông sản không ép giá nông sản của nông dân khi giá thị trường thế giới hạ thấp đột ngột thấp hơn giá nông sản hình thành trong nước. Hỗ trợ này sẽ giúp cho nhà kinh doanh vật tư nông nghiệp có điều kiện dự trữ vật tư đến thời vụ nông dân cần khỏi phải mua giá đắt. Đồng thời giúp các nhà nhập khẩu vật tư nông nghiệp không bán vật tư theo giá quá cao cho nông dân khi giá thế giới đột biến tăng ca

QUỸ BÌNH ỔN GIÁ ĐANG ĐƯỢC VẬN HÀNH

PTS. NGUYỄN TIẾN

dân vùng đồng bằng sông Cửu Long đã chấp nhận. Cũng có nhiều ý kiến lo ngại việc sử dụng quỹ này có thể trở lại con đường bao cấp, cũng có doanh nghiệp nhằm tưởng muốn được vào kênh này để được hưởng sự bao cấp. Nhưng về chủ trương, cần phải nhấn mạnh rằng: Tuy Quỹ BOG được thu về tập trung trong ngân sách nhà nước nhưng nó không phải dùng để cấp vốn cho doanh nghiệp thay ngân sách nhà nước, để bù lỗ bù giá bao cấp cho hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp mà nó chỉ là một khoản chi để hỗ trợ cho những doanh nghiệp kinh doanh những vật tư hàng hóa thiết yếu quan trọng, giúp họ có điều kiện khắc phục khó khăn khi giá cả thị trường biến động bất lợi nhằm thực hiện yêu cầu bình ổn giá của chính phủ. Một điều hết sức quan trọng nữa cần khẳng định là dù có được Quỹ BOG hỗ trợ hay không thì doanh nghiệp vẫn phải chủ động tính toán các phương án sản xuất kinh doanh theo yêu cầu của thị trường, chủ động hành động theo tiếng gọi của thị trường và phải tự chịu trách nhiệm về lỗ lãi trong hoạt động sản xuất kinh doanh của mình.

Hỗ trợ để doanh nghiệp kinh doanh nông sản mua nông sản cho nông dân và doanh nghiệp kinh doanh vật tư dự trữ thời vụ bán cho nông dân như đang làm đó chính là phương thức

hơn giá đã hình thành phù hợp với mặt bằng giá chung ở trong nước. Như vậy tiền hỗ trợ từ Quỹ BOG tưởng như rơi vào túi doanh nghiệp nhưng thực chất và suy cho cùng là hướng về nông dân bảo trợ nông dân, giúp nông dân không phải bán nông sản của mình với giá rẻ hơn chi phí bỏ ra và không phải mua vật tư dịch vụ nông nghiệp với giá đắt. Phương hướng điều hành giá cả nói chung chủ yếu là bằng các biện pháp gián tiếp tác động đến sự hình thành và vận động của giá cả. Tuy nhiên cũng có thể không loại trừ các hình thức can thiệp trực tiếp của Quỹ BOG trong những trường hợp đặc biệt khi các giải pháp gián tiếp chưa đủ hiệu lực, giá thị trường nông sản vẫn thấp hơn chi phí sản xuất thì có thể nhà nước quy định giá sàn để doanh nghiệp mua theo giá đó đến khi tình hình thị trường giá cả trở lại bình thường thì bãi bỏ biện pháp này.

Quỹ BOG là một giải pháp rất mới ở nước ta, kinh nghiệm chưa có bao nhiêu, chúng ta đang bắt đầu làm thử định hướng và hiệu quả về việc bình ổn thị trường giá cả của nó đã thấy nhưng rõ ràng vẫn còn là quá sớm khi nó nhiều đến tác dụng của nó. Thực tế cuộc sống khi bước vào sản xuất vụ Đông xuân 1994 sẽ có nhiều điều trở lại thử lại.